

بەريز كاك مەسعود بارزانی سەرۆكى ھەریمی كوردستان و
سەرۆكى پارتى ديمۆكراتى كوردستان – عىراق

سلاويكى گەرم،

بابەت:

پروژەى كۆنگرەيەكى نيشتمانى (كوردستانى) لە ژيڕ ناونيشانى كوردستان و پروژەى
رۆژەھەلاتى ناوھەراستى مەزن.

بەريز،

دەسپيشخەريەكەى ولاتە يەكگرتوھەكانى ئەمريكا بۆ چاكسازى و ريفۆرم و بلاوكردنەوھى
ديمۆكراسى لە ناوچەى رۆژەھەلاتى ناوھەراستى گەورەدا ھەنگاويكى ديپلوماسيانە و
ستراتيژييانە بوو كە لە دەرگەى ھەموو ولات و گەلانى رۆژەھەلاتى ناوھەراستى گەورەى دا.
ھەلبەتە كوردستان بە ھەموو پارچەكانى ھەوھەرىك و راست بەشيكى گرنگە لە پيكھاتە جيو
– ستراتيژيەكەى ئەم رۆژەھەلاتى ناوھەراستە. لەبەر ئەوھە خەلكى كوردستان نەك ھەر مافى
خۆيەتى كە باس لەم پروژەيە بكا، بەلكو پيويستيشە كە لە ئاستى سياسى و
سرتاتيژيانەى بزووتنەوھە سياسى (سياسيەكانى) كوردستان بيرو بۆچوون و پلانى كارى
تايبەت بە خۆى ھەبیت بۆ شيوھى كار و ھەلسوكەوت كردن لەگەل (يا بە ئاراستەى) ئەم
پروژەيە.

بەريز،

بە لەبەر چاوگرتنى ئەوھى سەرھوھ، بە پيويستمان زانى كە ئەم پروژەيە (لکينراو بەم
نامەيەوھە) بخەينە بەر دەستى ئيوھى بەريز بە ھيوای ئەوھى جيگەى رەزامەنديتان بیت و
تا بكرى دەسپيشخەرى كۆنگرەيەكى كوردستانى بکەن بە مەبەستى تاوتويکردنى پروژەى
رۆژەھەلاتى ناوھەراستى گەورە لە گۆشەبينىنى كوردستانىيەوھە.

بەرپز،
وا له خوارهوه بىرۆكهى كۆنگرهيهكى كوردستانى به مەبهستى باس و خواس دەربارەى
پروژهى رۆژههلاتى ناوهراستى مەزن پيشنيار دەكهين، به هيوای ئەوهى كه بىرۆكهكه
جیگهى رەزامەندیتان بێت.

هەر سەرکهوتوو بن،
كاردانهوهى ئەرىنى ئیوهى بەرپز مایهى خوشحالیمانه

دووباره سلأو و ریزمان

دەستەپەك له پروناكبیرانى كوردستانى
ژون، 2005

تیبینی: دەقى ئەم نامەیه و پروژه لکینراوهكه، له ههمان كاتدا وه بۆ ههمان مەبهست ،
ئاراستهى بەرپز مام جهلال تالەبانى، سەرۆك كۆمارى عیراق و سكرتیری گشتى یهكییتی
نیشتمانى كوردستان، كراوه.

بەريز مام جەلال ئالەبانی سەرۆك كۆمارى عىراق و سكرتىرى گشتى يەككىتتى نىشتمانى كوردستان

سلاويكى گەرم،

بابەت:

پروژەى كۆنگرەيەكى نىشتمانى (كوردستانى) لە ژيىر ناونىشانى كوردستان و پروژەى
رۆژەهەلاتى ناوەرەستى مەزن.

بەريز،

دەسپىشخەريەكەى و لاتە يەكگرتوەكانى ئەمريكا بۆ چاكسازى و ريفۆرم و بلاوكردنەوہى
ديموكراسى لە ناوچەى رۆژەهەلاتى ناوەرەستى گەورەدا هەنگاويكى ديپلوماسيانە و
ستراتيژييانە بوو كە لە دەرگەى هەموو و لات و گەلانى رۆژەهەلاتى ناوەرەستى گەورەى دا.
هەلبەتە كوردستان بە هەموو پارچەكانىەوہ ريك و راست بەشيكى گرنگە لە پيكهاتە جيۆ
– ستراتيژيەكەى ئەم رۆژەهەلاتى ناوەرەستە. لەبەر ئەوہ خەلكى كوردستان نەك هەر مافى
خۆيەتى كە باس لەم پروژەيە بكا، بەلكو پيويستيشە كە لە ئاستى سياسى و
سرتاتيژيانەى بزوتنەوہ سياسى (سياسيەكانى) كوردستان بيرو بۆچوون و پلانى كارى
تايبەت بە خۆى هەبيت بۆ شيۆهى كار و هەلسوكەوت كردن لەگەل (يا بە ئاراستەى) ئەم
پروژەيە.

بەريز،

بە لەبەر چاوگرتنى ئەوہى سەرەوہ، بە پيويستمان زانى كە ئەم پروژەيە (لكتيراو بەم
نامەيەوہ) بخەينە بەر دەستى ئيۆهى بەريز بە هيواى ئەوہى جيگەى رەزامەنديتان بيت و
تا بكرى دەسپىشخەرى كۆنگرەيەكى كوردستانى بكەن بە مەبەستى تاوتويكردنى پروژەى
رۆژەهەلاتى ناوەرەستى گەورە لە گۆشەبينىنى كوردستانىيەوہ.

بەريز،
وا لە خوارەوه بيريۆكه‌ي كۆنگره‌يه‌كي كوردستاني به مەبه‌ستي باس و خواس دەربارەي
پروژه‌ي رۆژه‌لاتي ناوه‌راستي مەزن پيشنيار دەكه‌ين، به هيوای ئەوه‌ي كه بيريۆكه‌كه
جیگه‌ي ره‌زامه‌نديتان بێت.

هەر سه‌ركه‌وتوو بن،
كاردانه‌وه‌ي ئەريني ئيوه‌ي به‌ريز مایه‌ي خوشحاليماهه

دووباره سلّو و ريزمان

ده‌سته‌يه‌ك له پروناكبيрани كوردستاني
ژون، 2005

تييبي: ده‌ق‌ي ئەم نامه‌يه و پروژه لکينراوه‌كه، له هه‌مان كاتدا وه بۆ هه‌مان مەبه‌ست،
ئاراسته‌ي به‌ريز كاك مه‌سعود بارزاني، سه‌رۆكي هه‌ريمي كوردستان و سه‌رۆكي پارتي
ديمۆكراتي كوردستان – عيراق، كراوه.

كۆنگرەى كوردستانى دەربارەى
كورد و
پروژەى رۆژەھەلاتى ناوھەراستى مەزن

پېشنكاراۋ بۆسەركردايەتى سىياسى باشوورى كوردستان

لە لايەن

(دەستەيەك لە رۆوناكبيرانى كوردستانى) ھوھ

ژون، 2005

كۆنگرەي كوردستانى دەربارەي كورد و پروژەي رۆژەھەلاتى ناوھەراستى مەزن

بىرۆكەي كۆنگرەي كوردستانى و خالى لىوھەدەرچوون:

كۆتايىھاتنى جەنگى سارد و ھېرشە تىرۆرىستىھەكانى 11ى سىپتىمبەرى 2001 و ئەو گۇرپانكارىھە ستراتىژىيانەي كە لە سىياسەتى ئەمريكا كەوتنەوھ، رۆلىكى نوپى بەم زلھىزە بەخشى. ئەم رووداوانە و ئەم رۆلە "تازەيھەي" ئەمريكا بە ھەندى شىۋازى تازەوھ رۆژەھەلاتى ناوھەراستى گەورەي بە توندى پەيوھەندىدار كرد.

ئەم رۆلە تازەيھەي ئەمريكا لە ھەندى بۆچوونى ستراتىژى تازە پىي ھەلگرت كە گرینگترىنيان ئەو باوھەرە بوو كە ئىتر دەبى ئەمريكا پشتگىرى بكا لە گەشەكردن و چاكسازى و ئەزموونى دىمۆكراسى لە ئەو ناوچەيھەي كە پىيھەگوترى رۆژەھەلاتى ناوھەراستى مەزن.

خەلكى كوردستان، كە بەشىكى گرینگ لە دانىشتوانى ناوچەي رۆژەھەلاتى ناوھەراستى مەزن پىكدەھىنن، كىشە سىياسىيەكەيان راستەوخۇ پەيوھەندىدارە نەك ھەر بە بارى ئاسايشى كۆمەلىك لە ولات لەم ناوچەيھەدا بەلكو لە راستىدا ئەم كىشەيھە بە توندى پەيوھەندىدار بوو بە مەسەلەي دىمۆكراسى و مافى مرؤف و پىشەوچوونى ئابوورى و كۆمەلەيھەتى لەم ولاتانەدا. شىۋەي رەفتاركردن لە گەل كىشەي كورد (بە ماناي دۆزىنەوھى رىگا چارە بۆ ئەم كىشەيھە يا پىچەوانەكەي) دەتوانى تا رادەيھەكى ئىجگار زور، راستەوخۇ يا

ناراستهوخۆ، بېیتە تاقىکردنەوہیەک لە ئەگەرى سەرکەوتنى یا شکستى پرۆسەى چاکسازى و گۆرانکاریە دیمۆکراسیەکان لە رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزندا، وە زۆر بە تايبەتیش لە عىراق و تورکیا و ئىران و سوریا. ئەم راستیە دەبى بەر لە ھەر کەس و لایەنىک کورد خۆى بىزانى و لە خىتابى دیپلۆماسیىشیدا ئەم مەسەلەى جخت بکاتەوہ، بە تايبەتى کە باس دیتە سەر پرۆژەى ئەمریکا ھى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزن.

لەبەر ئەوہى کىشەى کوردستان لە پىکھاتە فیکریە کانیدا، یا باشتر بلین لە ماھىەتیدا، راستهوخۆ پەيوەندىدار دەکرى بە پىکھاتە فیکریەکانى پرۆژەى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزن (یا بە شىوہىەكى تر بلین بە ئامانجەکانى ئەم پرۆژەىەوہ)، پرسىارىکى گرینگ لەم پەيوەندىەدا ئەوہىە: ئایا دەتوانىن باس لە ستراتیژ و بىر و بۆچوون و تەسەووړىکى کوردستانىانە بکەن لە مەر ئەم پرۆژەى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزنە؟ ئایا دەکرى، لە لەگۆشەبىنىنى کوردستانىەوہ، باس لە شىوہى ھەرە سوودبەخشى کارکردنى خەلکى کوردستان، بە تايبەتى بزافە سیاسىەکەى، لە گەل ئەم پرۆژەى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزنەدا بکەن؟ بە بۆچوونى ئىمە کۆنگرەىەک لە ژىر ناوئىشانى کوردستان و پرۆژەى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزن، کە دەویدا بۆچوونە سیاسى و ئەکادىمىە کوردستانىەکان بىنە دەنگ دەکرى زۆر یارمەتیدەر بىت بۆ خەملاندنى وەلامىکى (یا چەند وەلامىکى) کوردستانىانە بۆ ئەم پرسىارانە.

ھەندى خالى گشتى:

1) کىشەى (کىشەکانى) کورد ھەرچەندە تايبەتمەندىشى ھەبىت لە ھەر وڵاتىکى کە کوردى تىدا دەژىن، بەلام دىسان لەیەکچوونىکى زۆر لە کۆمەلئى خالى بنەرەتیدا وادەکات کە لە چوارچىوہى بىرۆکە و ئامانجە بنەرەتیهکانى پرۆژەى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزندا بە شىوہىەكى یەکبوو باسى لىوہبکرى. راستىەکى حاشا ھەلنەگر ئەوہىە کە پىشکەوتنى کۆمەلایەتى و ئابوورى و گەشەکردنى دیمۆکراسى و مافى مرۆف لە ژمارەىەک لە وڵاتانى رۆژھەلاتى ناوەراستدا بە توندى و راستهوخۆ پەيوەندىدارن بە کىشەى کوردەوہ. بە مانایەکى تر لەم وڵاتانەدا وەدەستەئىنانى ھەر پىشکەوتنىک لەم ھەموو بوارانەدا و پاراستنى ئەم پىشکەوتنە راستهوخۆ پەيوەستە بە چارەسەرکردنى کىشەى کورد لەم وڵاتانەدا.

2) ستراتیجى ئەمریکا دواى 11ى سىپتەمبەر و بە تايبەتى پرۆژەى وڵاتە یەگرتوہکانى ئەمرىکای ناسراو بە پرۆژەى رۆژھەلاتى ناوەراستى مەزن و رووخانى رژىمى بەعس و تىوہلکانى راستهوخۆى ئەمریکا لە گۆرانکاریەکانى ناو عىراق دەرگای خستۆتە سەرپشت بۆ گۆرانکاری ترو فەراھەمبوونى دەرەتەتیکى مێژووى زۆر لە بار بۆ کورد لە باشوورى

كوردستان. فراوانبوونی پهراویزی ئەم دەرفەتە بۆ ئەوەی بە شیوەیەك یا شیوەیەکی تر بەشەکانی تری كوردستانیش بگرێتەوه بە دوور نابینرێ.

3) لە چوارچێوەی پرۆژەى رۆژەهەلاتى ناوەراستی مەزندا ئامانجى سەرەكى و گشتى ئەمرىكا گۆرپانكارى و بەرژەوهەندى كوردیش رێك و راست لە گەل ئەم گۆرپانكارىانەدا یەكەنگى دەبێت و بەرژەوهەندى زۆرىشى لەم گۆرپانكارىانەدا هەیه. ئەوه لە كاتێكدا كە "دۆستانى دێرىنى ئەمرىكا"، ئیسراىلى لێدەرچێت، هێچیان بەم گۆرپانكارىانە رازىنین بە بیانوى ئەوهى كە گۆرپانكارى دەبێ لە ناوهوه بێت. توركیا بۆ نموونه نىگەرانى و نارحەتیهكانى خۆى لە هەمبەر هەولەكانى ئەمرىكادا بۆ گۆرپانكارى لە ناوچەدا نەشاردۆتەوه، بەلكو راشىگەیاندوون.

مىواندارى كردن و شیوهى كۆنگره:

ئىمڕۆ لە كوردستانى مەزن، لە زیاتر لە ئاستىكەوه، چا و براوتە باشوورى كوردستان و باوەرپێكى ئەو هاش هەیه كە، بە شیوەیەك یا شیوەیەكى تر، باشوورى كوردستان دەتوانى یارمەتیدەربێت بۆ بەشەكانى تری كوردستان. لە لایەكى ترهوه، گرینگە ئەو راستیه لەبەر چا و بگرێ كە خۆشبینیهكى زۆر لەم ئاراستهیهدا بە بێ لەبەر چا و گرتنى بارى ژىۆپۆلىتىكى باشوورى كوردستان دەتوانى كورد دووچارى هەلەى گەوره بكاتەوه. بەلام، لە لایەكى ترهوه، ئەو باوەرپەش كە دەلى باشوورى كوردستان ناتوانى هێچ رۆلىكى هەبێ لە هەرنهه بێ رىكخستنى پلاتفۆرمێك، كە دەویدا باس لە كوردستانى مەزن و پرۆژەى رۆژەهەلاتى ناوەراستی مەزن بكرى، بۆچوونىكى رەشبینانهیه. بۆچوونىكى ئەوها جیهانبینیكه كە گىرخواردوه لە قولاى راستیه ژىۆپۆلىتىكهكانى دوینى جیهان و كوردستان.

بە مانایهكى تر، ئىمڕۆ باشوورى كوردستان هەرنهه بێ دەتوانى بێتە ئەو جىگهیهى كە تىايدا كۆنگرهیهكى كوردستانى ببهستریت كە تىايدا كورد بۆچوونهكانى بهینىته زمان دەربارهى پرۆژەى رۆژەهەلاتى ناوەراستی مەزن و بە تايبهتى هەولى وهلامدانەوهى، جگە لە پرسىارهكانى سەرهوه، ئەو پرسىارهش بداتەوه كە ئایا كورد چۆن دەتوانى كاریگەرانه و لە سەر بنچینهى خۆیندنهوهیهكى دروست سودمەندبێت لە ئاراسته سیاسى و ستراتیژیەكانى ئەو پرۆژەیه، وه چۆن دەتوانى هاوکار بێت لە سەرکەوتنى پرۆژەكەدا بە شیوەیەك كە بەرژەوهەندیه نەتەوهییهكانى پارێزراو بێت.

بۆ ئەوهى كە لایهنى رەسمى (واته دەسهلاتى سیاسى لە باشوورى كوردستان) نەكەوێتە حالهتى ئىجراجى سیاسى و دیپلۆماسیهوه، دەكرى دوو هیزى سەرەكى سیاسى لەو

بەشەى كوردستان (پارتى ديمۆكراتى كوردستان و يەككىتى نىستمانى كوردستان)، لە برى حكومەتى كوردستان، ميواندارى ئەم كۆنگرەيە بكن. ئەگەر بىت و ئەمەش لە رووى سىياسى و دىپلۆماسىيەو ئىحراج بىت بۆ دەسەلاتى سىياسى لە كوردستان، دەكرى كۆنگرە پىسنياركراوئەكە (وئەكو پلاتفۆرمىكى گفتوگۆ) لە چوارچىوئەى چالاكىەكانى رىكخراوئە كوردستانىەكان ياخود زانكۆكانى كوردستانەوئە رىكبخرىت.

بابەتەكانى كۆنگرە:

ئەوئەى راستى بىت دەكرى لە چوارچىوئەى پرۆژەى رۆژەهەلاتى ناوئەراستى مەزندا باس لە زۆر شت بكرى، كە ھەمووشيان بە شىوئەيەك يا شىوئەيەكى تر خەلكى كوردستان و بزاقە سىياسىيەكەى پەيوئەندىدار دەكەن، لە ھەمووشيان گرىنگتر مەسەلەى گەشەكردنى سىستەمى ديمۆكراسى و چاكسازى و پىشكەوتنى ئابوورى و كۆمەلايەتەى. لە ھەمان چوارچىوئەدا دەكرى باس لە كوردستان و سىستەمى نوئى جىھانى و گلوباليزم بكرى. بە بۆچوونى ئىمە ھەر سى چمكى پرۆژەى رۆژەهەلاتى ناوئەراستى مەزن و سىستەمى نوئى جىھانى و گلوباليزم لە زۆر خالدا يەكدەگرئەوئە و ھەرسىك چمكىش بە توندى نەتەوئەى كورد لە كوردستانى مەزن، بە ئاراستەيەك يا بە ئاراستەيەكى تر، پەيوئەندىدار دەكەن. ھەر لىرەشەوئە دەتوانىن ئاماژە بەو بۆچوونە بكنەن كە دەلى پرۆژەى رۆژەهەلاتى ناوئەراستى گەورە، كەم يا زۆر، پلان و ئامرازىكى ئەمريكىە بە مەبەستى بونىادنان و بەرجەستەكردنى سىستەمى نوئى جىھانى و گلوباليزم بەو شىوئەيەى كە ئەمريكا مەبەستىيەتى و بەم مانايەش مەبەستى ئەمريكا ئاراستەكردنى پرۆسەى پىشووئەچوونەكانە بەو ئاقارەى كە ئەمريكا خۆى دەيخوازى.

بەشداربووانى كۆنگرە:

ئەم بابەتە دەكرى باسكردنى بۆ دواتر ھەلبگرى، چونكە ئەمە لايەنىكى تەكنىكى كۆنگرەكەيە. بەلام ئەوئەى گرىنگە لە بەشداربوواندا ھەمەپرەنگى كوردستانى (جوگرافى و فىكرى و سىياسى) ھەبى و زۆرترىنى ھىزە سىياسىيە كوردستانىەكان و ژمارەيەكى پىويست لە ئەكادىمىستانى كوردستانى مەزن بەشدارى تىادا بكن. بە مانايەكى تر باشتر وايە كە ئەو خويئەندەوئە و بىر و بۆچوونانەى كە لە كۆنگرەكە دەكەونەوئە بە يەكەوئەگرىدانى بۆچوونە ئەكادىمى و سىياسىيەكان بىت.

ئامانجى (ئامانجەكانى) كۆنگرە:

ئامانجى سەرەكى ئەم كۆنگرە پېئىنئاركراره زياتر خەملاندنى خويئندنەوئەيەكى كوردستانىانەى ئەم قۇناغە بېت و ھەولدانئىكىش بېت بۇ پيادەكردنى دىالوگىكى كوردستانىانە (واتە دىالوگىكى كوردى - كوردى) لە ئاستى سىياسى و ئەكادىمىدا؛ خويئندنەوئەيەك كە لە ئاستى پىئويستى گۇرئانكارىەكان و ئەگەرەكانى سبەينى كە دەكرى لە گۇرئانكارىەكانى ئىمپرو بكەونەوئە يا بەردەوامى بن بۇيان.

دەكرى ئەم كۆنگرە پېئىنئاركراره سەرتايەكىش بېت بۇ كاريكى بەردەوام وەكو ئەوئەى كۆنگرەى لەم جۇرە ھەر سالى يەك يا دوو سالل جارى بېستريت. دەشكرى ئەم كۆنگرەيە خەملاندنى بنچىنەك بېت بۇ كاريكى مەزنتر لە جۇرى كۆنگرەيەكى كوردستانى كە ھىزە سىياسىيەكان و رووناكبىرانى بىلايەن لە خۇ بگرى. ديارە بۇ فەراھەم بوونى ئەو ئامانجەى دواييان خواستىكى سىياسى بە تىن و ئامادەيى و كاريكى زۇرى پىئويستە. ھەرۇھا دەكرى دەرھاويشتەى كۆنگرەيەكى ئەوھا رىخۇشكەربى بۇ زياتر نزيكبوونەوئەى كورد لە ئەمريكا.

دەستەيەك لە رووناكبىرانى كوردستانى

ژون، 2005

